

Láska k ideálům vytváří skutečnost

Pietro Archiati

Každý člověk se někdy zabývá otázkou: „Jak vznikl svět, tento svět, který vidím svýma očima a kterého se mohu dotýkat svýma rukama?“ Odpověď nalezne, když se podívá na svět vytvořený člověkem. I tady se může ptát: „Jak vznikl svět techniky se všemi jeho stroji? Jak vznikly všechny objevy a vynálezy?“ A odpověď může znít jen: Než se všechny tyto stroje staly viditelnou skutečností, žily jako lidské myšlenky. Vše, co člověk vytvořil, bylo původně ideou, byla to myšlenka. Idea, kterou vědec či badatel vytvoří ve svém myšlení, může být tak lákavá, že se do ní opravdově zamiluje. Nemůže jinak, než že ji chce uskutečnit. Stane se v něm energickým ideálem, strhává ho s sebou a nedá mu pokoje, dokud se nestane viditelnou skutečností.

Tak tomu je, kdekoli působí lidé: tvořivá idea se silou lásky stává ideálem budícím nadšení a usilujícím o to, aby se projevil, aby se stal vnější skutečností. I ten nejsuchopárnější realista si musí přiznat: bez idejí, z nichž se stávají ideály, bych před sebou nemohl vidět nic z toho, co nazývám skutečností. Žádná domněnka, žádná vědecká hypotéza není zprvu ničím jiným než ideou, intuicí. Při jeho pokusech, při jeho experimentech se vědci stává jeho idea ideálem, vědec chce v objektivním světě realizovat něco, co jeho ideu, jeho vynález potvrdí, co jeho objev pro všechny viditelně „ob-jeví“, tedy učiní viditelným. Tak bylo vynalezeno kolo, tak byly vynalezeny hodiny, počítač i letadlo. Jsou to lidské myšlenky, které vytvářejí svět techniky. Jenom duchem opuštěné lidstvo se může domnívat, že hmotný svět je ten jediný skutečný a že ideje lidí nejsou skutečností.

Vědec, který považuje smyslový svět za jediný skutečný, nikdy hlouběji nepřemýšlel o své vlastní činnosti, nikdy nepomyslel na to, že ona sama je tím, co jeho teorii usvědčuje ze lži. Neboť jsou to jeho myšlenky, které rozhodují, jak vypadá vnější skutečnost, tato skutečnost je jimi vytvářena. Že se leckterý badatel zamiluje do ideje nějakého stroje víc než do člověka, že pro nějaký vynález vynaloží více lásky a nadšení než pro člověka, který s ním sdílí každodenní život, jen potvrzuje skutečnost, že *láska* je hnací silou všude, kde lidé usilují o dosažení cílů.

A nejedna žena by nebyla tolik proti zamilovanosti svého muže do jeho skvělého automobilu, kdyby mu byť i jen část téhož zájmu a téže pozornosti zbývala i pro ni. Žena nepociťuje jako zlou existující lásku ke stroji, ale neexistující lásku k člověku. Můžeme již dnes zažít generaci jedenáctiletých, dvanáctiletých dětí, které, když tetička se strýčkem přijdou na návštěvu, sotva vzhlednou, protože nechtějí být rušeny v hraní počítačových her. Jakkoli oblažující může být láska k pokroku ve vědě a technice, láska k člověku může oblažovat ještě tisíckrát více - a člověk jí má také tisíckrát více zapotřebí! Neboť i láska k hmotnému světu může teprve pak náležitě těšit, když přestane být samoučelem a začne sloužit lásce k člověku. Kolik je idealismu a kolik realismu v životě matky nově narozeného dítěte? Kdyby jen střízlivě přemýšlela, co by pak bylo na životě s dítětem tak úchvatného? Co by bylo tak zvláštního na tom maličkém, kterého musí co chvíli utřít a přebalit, který křičí a nedovede říci, proč křičí, který se neustále dožaduje matčiny přítomnosti a nenechá ji ani v noci vyspat? To je ona vystrízlivující realita, pokud se na tu věc chceme podívat zcela věcně, a - o tom není pochyb - mnozí otcové mají v tomto ohledu mnohem větší sklon k realismu.

I matka prožívá zátěž, která je spojena s péčí o malé dítě. Opět tu však hraje nejdůležitější roli ženská fantazie. Protože v životě jejího dítěte se dosud jen velmi málo stalo vnější skutečností, přenechává matka jiným realismus, který pouze ochromuje, a pro své dítě si vysnívá ideální život. Maluje si pro své dítě ten nejkrásnější život, neboť její dítě koneckonců není ledajaké dítě, ale *její* dítě! V dítěti vidí mateřská láska člověka v tom nejvlastnějším slova smyslu, ideálního člověka v celé jeho kráse a dokonalosti.

Co dává matce sílu, aby dělala to všechno, co vytváří ve zcela reálném světě a co by mnoho střízlivých, rozumných mužů vytvořit nedokázalo? Je to síla lásky, nejen přirozené lásky k jejímu dítěti, ale především síla ideálů, které toho ve skutečnosti způsobují mnohem více než samotný chladný rozum. Jak by koneckonců bývaly vznikly všechny ty výdobytky lidského myšlení a konání, kdyby žádná mateřská láska kdysi neopečovávala a nevychovávala všechny ty vědce a techniky světa, když byli ještě malí?

Rozum světu jenom rozumí, láska ho utváří, a aby se mohl stát tvořivým, potřebuje rozum vždycky lásku.

Žádná matka by bez síly lásky nedokázala vykonat to, co mnohé matky konají. Každá matka ví, že její dítě přišlo na svět, aby se co možná nejvíc uskutečnilo jako člověk, aby zažilo co možná nejvíc pravdy, dobroty a krásy, aby mohlo samo co možná nejvíc milovat. Matka přeje svému dítěti to nejlepší, co v životě existuje, vše krásné a dobré - ne jeho třetinu, ani ne čtvrtinu, nýbrž vše. Ona ví, že jako dospělý může člověk mluvit o štěstí, když se mu nakonec podaří přeměnit v čin jen zlomek jeho nejkrásnějších ideálů. Samozřejmě že ona to „ví“, vždyť zná i druhou stranu skutečnosti. O to je šťastnější, že tu má před sebou malé dítě, své dítě, u něhož je dosud vše otevřené, u něhož ještě není rozhodnuto, co se z něj jednou stane za člověka. Neboť jednu věc ví zcela jistě: mají-li se ideály budoucnosti uskutečnit, vyžadují nyní veškerou sílu její lásky.

Mateřská láska je ztělesněním přírodou dané lásky k člověku, je to láska ke všemu, čím se každý člověk ve svém vývoji ve smyslu dobra může stát. Již u kolébky matka vidí, jak bude její dítě jednou vzpřímeně chodit, jak se naučí mluvit a myslet - tři schopnosti, které člověka odlišují od zvířete, které z něj dělají člověka. Lásku matky k tomuto trojímu zrodu lidství může člověk později jako dospělý proměnit na zcela vědomě a svobodně rozvinuté schopnosti a pozvednout je na vyšší úroveň: na lásku k pohybu, k řeči a k myšlení jakožto tvořivá umění.

Dítě se učí chodit, mluvit a myslet z *přirozené, přírodní lásky*. V mateřské lásce, v *lidské lásce*, se nevědomost přírody a plně probuzené vědomí udržují v rovnováze. V dospělém se plně vědomá *láska k člověku* může stát výdobytkem individuální svobody.

V evangeliu se praví: „Jestliže nebudete jako děti, nevejdete do království nebeského.“ To znamená, jestliže *nebudete* jako děti, jestliže se dětmi *nestanete*, a ne jestliže *nezůstanete* jako děti. Jenom dospělý se může stát ještě jednou dítětem, když zcela vědomě a individuálně znovu uchopí to, co se jako dítě naučil nevědomě. Zatímco dítě si schopnost myšlení osvojí nakonec, protože chůze a řeč tvoří její předpoklady, musí později dospělý myšlením začít, neboť jenom myšlení mu umožní, aby svobodně dosáhl nového stupně myšlení, řeči a chůze.